

La cultura catalana perd un dels seus grans valors: Josep Maria Llompart

La mort d'un home bo

Josep Maria Llompart de la Peña moria a Palma el passat 28 de gener. El gran poeta i lluitador nacional deixa al darrere un sentiment de solitud difícil de superar. En plena maduresa intel·lectual, quan rebia homenatges de milers de persones, el cor de Llompart digué prou i s'aturà.

La matinada del 28 de gener, a Palma, no hi havia paraules per expressar el sentiment de dolor que provocava la mort de Josep Maria Llompart. Com en el cas de Francesc de Borja Moll o de Joan Fuster, la notícia de la seva mort sacsejava tota la comunitat lingüística catalana. Desapareixia un altre dels pares de la nostra cultura.

Se sabia que Llompart estava molt malalt. El seu cor era feble. Feia dos anys que li havia donat el primer ensurt. Després en vendrien d'altres, però ningú no s'esperava el desenllaç. Ara no. Justament quan totes les institucions cíviques i culturals de Balears li oferien homenatges pertot arreu. Només feia un mes Llompart rebia la salutació i l'afecte de més de mil persones en l'acte d'homenatge que li reté l'Obra Cultural Balear, com a culminació de la campanya "Gràcies Llompart". Només feia una setmana havia rebut el Premi Ciutat de Palma de poesia. Feia cinc dies que havia presentat el nou número d'*Estudis Baleàrics* dedicat a ell i a la seva obra. No feia ni vint-i-quatre hores que havia estat entrevistat al centre territorial de TVE de Balears, en una curta intervenció, per a parlar dels deu anys d'autonomia balear. I només feia unes poques hores que Llompart havia parlat amb un redactor d'EL TEMPS que s'interessà per la seva opinió sobre la darrera baralla *intel·lectual* generada pel premi Ciutat de Palma de novel·la. En totes aquestes intervencions públiques o davant mitjans de comunicació tothom el trobava bé. Potser un poc cansat. El metge li havia recomanat descans. Els darrers mesos havien estat un no aturar mai. Homenatges, homenatges i més homenatges. Ell,

Josep Maria Llompart, al sopar dels Premis 31 de Desembre del 1992, celebrat el dia 18 d'aquell mes a Palma.

JOAN CELIA

amb la seva real i gens fingida modèstia, donava les gràcies a tots i sempre deia: "Encara em fareu creure que m'ho mereix, tot això".

Suportà tots els actes amb l'enteresa que dona la saviesa pròpia de l'edat. Ell sabia que molts només eren presents als actes d'homenatge per sortir a la foto. Que molts que li dedicaven paraules d'afecte, hipòcrita, maleïen tot el que Llompart representava. Ho sabia i probablement per això ho aguantava amb un cert escepticisme. Només en una ocasió l'emoció el va vèncer de forma absoluta. Segurament perquè fou l'homenatge més sentit. Va ser a Manacor, el passat desembre, quan un grup d'escolars li donaren el millor premi: llegir-li els seus poe-

mes. Desenes d'al·lots de curta edat se sumaren a l'homenatge. El primer a llegir va ser un jove manacorí afectat de la síndrome de Down. Quan Llompart sentí com els versos del seu poema eren llegits en perfecte català per aquell al·lot les llàgrimes van aparèixer als ulls del vell poeta i lluitador.

Aquell poema simbolitzava el fruit de tota una vida dedicada a la causa de la llengua i cultura catalanes. Ell sabia que moltes de les paraules de reconeixement que havia sentit els últims mesos venien de gent que feia tot el possible per a combatre els seus ideals. En aquell moment en què sentí el poema, probablement pensà que, a pesar de tot, i de molts, l'esforç s'ho pagava.

Ell sempre deia que el futur estava en les noves generacions, que en elles estava l'única possibilitat que tenia el país, que només fent generacions lingüísticament i nacionalment normals, el país sortiria endavant. Potser aquell al·lot llegint el seu poema li demostrà

que no tot estava perdut. Tenia només 67 anys. Poca edat per a una persona amb un cervell tan lúcida. Ara, en plena maduresa intel·lectual, era quan més s'esperava d'ell. Però el cor malalt el va vèncer.

Després de l'entrevista a la TVE-Balears i de la xerrada amb el redactor d'aquest setmanari es disposà a descansar. L'endemà venien dos periodistes de Barcelona per a fer-li una entrevista i havia de presentar la Fundació Teatre del Mar. L'agenda de Llompart era plena cada dia. No era home de negatives. No li agradava molestar i per això sempre procurava donar respostes positives a les peticions de tot tipus que li arribaven. No perquè tengués afany de protagonisme. Senzillament perquè era, com deia emocionat

La biografia d'un poeta i lluitador

Als anys 40, tot just acabada la llicenciatura de Dret; una foto que a Llompart no li agradava.

Josep Maria Llompart de la Peña neix a Palma el 23 de maig de 1925. Amb només un any d'edat marxa amb la seva família a Galícia, on ha estat destinat el seu pare, coronel d'infanteria. El 1930, havent passat a la reserva el coronel Llompart, la família torna a Palma on s'instal·la definitivament. Estudia batxiller a l'institut Balear i, posteriorment, es llicencia en Dret com a alumne lliure de la Universitat de Barcelona. Molts anys després, en el llibre *Fotobiografia* (de Francesc Amengual i Jaume Lladó), al costat d'una fotografia seva amb toga de llicenciat en dret escriurà: "Tot just acabada la llicenciatura en Dret, el meu retrat, amb toga, és la imatge d'allò que mai no he estat ni he volgut ésser mai: un tecnòcrata de la jurisprudència, un advocat de dretes, un membre de l'"Opus Dei", un militant d'"Alianza Popular"..."

El 1956 contreu matrimoni amb Encarnació Viñas, "amiga, muller, companya, em va salvar definitivament d'ésser el que no volia ésser. A ella dec la millor part de mi".

El 1961 publica *Poemes de Mondragó* i comença la seva col·laboració amb l'Editorial Moll com a assessor literari. Entre 1964 i 1981 publica *La literatura moderna a les Balears*, *La Terra d'Argensa*, *Memòries i confessions d'un adolescent de casa bona*, *Urbanitat i cortesia*, *Madràgola*, i *La capella dels dolors i altres poemes*. L'any 1983 va reunir tots aquests treballs en el volum *Obra poètica*. Posteriorment publicà *Jerusalem* (1990) i *Spiritual* (1992).

Entre 1969 i 1972 impartí classes de literatura i cultura catalanes a la delegació a

Dalt, al costat de Joan Fuster, als Jocs Florals celebrats a l'Alguer als anys seixanta. Baix, amb Maria Aurèlia Capmany, a l'homenatge a Moll, el 1982.

Palma de la Facultat de Filosofia i Lletres de la Universitat de Barcelona, com a professor contractat. El 1977 participa i llegeix el manifest en la més gran manifestació que es recorda a Balears, la del 29 d'octubre que es va fer sota el lema "Volem l'Estatut".

El 1978 és elegit president de l'Obra Cultural Balear, càrrec que ocuparà fins el 1986. El 1980 li són concedits el Premi de la Crítica Serra d'Or i el Premio Nacional de la Crítica. Dos anys més tard li és concedit el Premi d'Honor de les Lletres Catalanes i la Generalitat de Catalunya el concedeix amb la Creu de Sant Jordi. Aquell mateix any participa en el tercer Col·loqui d'Estudis Catalans a Nord-amèrica juntament amb Joan Fuster i Antoni M. Badia.

El 1986 presenta a Manacor el II Congrés Internacional de la Llengua Catalana. El 1991 la UIB li dedica un homenatge amb motiu de la seva jubilació. El 1992 li és dedicat, a iniciativa de l'OCB, un seguit d'homenatges que culminen el 18 de desembre en un acte que aplegà més de mil persones.

M. P.

En l'acte de constitució de la Federació Lluïl, al castell de Bellver de Mallorca.

Centenars de persones van desfilat dijous per la capella ardent de l'escriptor, instal·lada al Parlament Balear.

JOAN CELIA

Tribut popular i polític a Llompart

Immediatament després de conèixer-se la mort de Llompart la mobilització fou general. Primer al mateix hospital on morí i, més tard, a la capella ardent instal·lada al Parlament la presència de polítics, gent de la cultura, l'economia... representants de tota la societat balear s'acostaren a donar l'últim adéu a J. M. Llompart.

Tothom elogià la figura del poeta i, alguns, també la del lluitador. Gabriel Canellas, president de Balears, va manifestar: "Potser avui hàgim d'enterrar el cos de Llompart però el seu esperit quedarà per damunt d'aquestes illes, per damunt de tots els que restem aquí, perquè el seu esperit no pot morir mai". Per la seva amiga Aina Moll, "ha estat un puntal de la llengua i literatura catalanes; va ser un nacionalista obert i respectuós amb tots". Joan Guitart, conseller de Cultura de la Generalitat de Catalunya, manifestà: "Tinc una pena extraordinària, és una pèrdua inestimable, precisament en una persona que ha mort en la plenitud de la vida, en una edat que permetia esperar-ne encara una gran tasca". Nadal Batle, rector de la UIB: "Semblava impossible, però d'ara endavant romandrem encara més sols". Maria del Mar Bonet: "Una pèrdua irreparable, ja que va ser un poeta magnífic i un lluitador per les seves idees". Jaume Fuster: "És la pèrdua d'un

home just i compromès amb ell mateix i amb el seu país. La desaparició primer de Moll, després de Fuster i, ara, Llompart ens ha deixat absolutament orfes". Llorenç Capellà: "Hem perdut un gran patriota, un gran dinamitzador cultural i un gran poeta; avui és un mal dia". Josep Moll, diputat: "He perdut un gran amic, hem perdut un home que feia una gran tasca per a la recuperació de la nostra identitat com a poble... i no té successor, la qual cosa converteix la seva pèrdua en un fet, si cal, encara més lamentable". Sebastià Serra, diputat: "És un dia obscur per al nostre país; hem perdut un amic, un poeta i un lluitador. Sempre el recordarem. Les llàgrimes d'avui han de donar pas a continuar lluitant pels seus ideals, que són els nostres". Jaume Pomar, escriptor: "Estic molt afectat i no és moment de dir res. Senzillament és una gran pèrdua per a Mallorca". Bartomeu Vidal, conseller de Cultura del govern Balear: "Sent una immensa tristor per la pèrdua d'una persona que transmetia bondat, honestat i un profund enamorament cap aquesta terra, cap a la seva llengua i cultura. Hem perdut molt, però confio que amb la gent amb sentit de país que existeix gràcies a gent com Llompart, no ho tenim tot perdut".

M. P.

l'escriptor Miquel Angel Riera, "un home bo, molt bo".

Però l'agenda del dijous 28 es truncà. A la matinada es trobà malament. Acompanyat de la seva dona, Encarnació Vinas, de l'escriptor i amic Gabriel Janer Manila i del seu nebot i metge Miquel Llompart, anà a l'hospital de Son Dureta, la residència sanitària de la Seguretat Social. Diuen que es queixà per haver de molestar, "això no són hores per a molestar ningú". Ja a la UCI de l'hospital, tres atacs al debilitat cor el mataren. Eren les set del matí. Una hora després molts telèfons sonaven per a donar la mala nova: "En Llompart ha mort".

Més tard vendrien les mostres de condol, sinceres en moltíssims casos... però segurament no en tots. Llompart ha estat un lluitador per la causa de la dignificació nacional del país. I això, en aquesta terra, és encara pecat per molta gent. Per gent amb càrrecs polítics i que desfilaren —això sí, alguns ràpidament— per la capella ardent instal·lada al Parlament Balear.

És igual, en Llompart ja no els veié ni els sentí. L'important és que els últims mesos de la seva vida s'adonà de l'estimació i respecte de milers de mallorquins anònims. Tan anònims com aquell al·lot de Manacor que omplí de llàgrimes els ulls del vell poeta i lluitador Josep Maria Llompart.

Miquel Payeras